

**Publikation fra arkivet på
Poul la Cour Museet**

Poul la Cour – ultrakort fortalt
Af Bjarke Thomassen

Titel: Poul la Cour – ultrakort fortalt

Forfatter: Bjarke Thomassen

Årstal: 2017

Sider: 3 inkl. forside

Sprog: Dansk

Forlag: Poul la Cour Museet

ISBN nr.:

Arkiv nr. på Poul la Cour Museet:

Copyright: Poul la Cour Museet

Brugsrettigheder: Brug af tekster og foto kun efter aftale med Poul la Cour Museet

Kontakt: Poul la Cour Museet, Møllevej 21, Askov, 6600 Vejen

Tlf. +45 2763 7035

Mail: plc@poullacour.dk

www.poullacour.dk

POUL LA COUR FONDEN

Møllevej 21, Askov, 6600 Vejen

Telefon: +45 2763 7036

www.poullacour.dk

E-mail: plc@poullacour.dk

Poul la Cour - kort fortalt

Født 1846 og død 1908

Poul la Cours aner

Poul la Cours oldefar, Pierre la Cour blev født i 1716 i den tyske delstat Brandenburg, hvor hans franske forældre var flygtet til. Han var kun 8 måneder gammel, da hans forældre forsvandt på en rejse til Frankrig, men Pierre blev boende hos sine morforældre, hvor han voksede op. I hjemmet blev der talt fransk, og da han var 17 år fik han tilbudt et job som fransklærer på godset Ørslevkloster ved Viborg i Danmark. Her søgte enkefrue, oberstløjtnantinde Bjerregaard en fransklærer til sin søn.

Senere blev han gift med Kristiane Frederikke Nohr, og dette blev starten på den danske gren af familien.

Poul la Cours ungdom

Som 12-årig kom Poul la Cour på Randers Latinskole, fordi han gerne ville være præst. Her fandt han ud af, at hans interesse for de humanistiske fag var meget lille, hvorimod han blev meget optaget af fysik og matematik, hvilket kom til at bestemme hans fremtid.

I 1865 begyndte han at studere fysik og matematik på Københavns Universitet, hvorfra han i 1869 skrev magisterdisputats i meteorologi. Med det formål at studere oprettelse af meteorologiske målestationer foretog han i 1870 en del udlandsrejser, og i 1872 fik han stillingen som underdirektør på det nyoprettede Meteorologisk Institut i København.

Begyndelse som opfinder

Forudsætningen for at etablere Meteorologisk Institut var at telegrafien var kommet og blevet et vigtigt redskab til at få informationerne om vejret hjem fra hele landet. Telegrafien var på det tidspunkt blevet et utroligt populært kommunikationsmiddel, som alle ville bruge. Systemet var derfor overbelastet. Poul la Cour fik en ide om, hvordan systemet kunne ændres, så man kunne sende flere samtidige signaler på samme ledning, men det var der også andre som gjorde, nemlig Edison i USA. Det udviklede sig til en patentstrid, men det er en anden og meget spændende historie.

Det lykkedes for la Cour at udvikle et brugbart system, hvor der kunne sendes op til 16 samtidige beskeder, og Videnskabernes Selskab tildelte ham en guldmedalje for denne opfindelse, som de betegnede som den største opfindelse på det elektriske område i de sidste 50 år.

Dette blev starten på en lang og spændende, men også en stressende periode som opfinder.

Skiftet til Askov

I Askov havde Ludvig Schrøder oprettet den udvidede højskole. Meningen med den var, at tidligere elever kunne komme tilbage og få overbygning på deres første ophold. Skolen søgte derfor en underviser med naturvidenskabelig baggrund og med gode formidlingsevner. Poul la Cours hustru så gerne sin mand komme væk fra det stressende opfindertiliv i København og fik sin mand til at søge stillingen. Den fik han, og i 1878 flyttede de til Askov. Dette blev begyndelsen til et nyt liv og indledningen til en epoke, som 100 år senere skulle få stor betydning for vindmølleindustriens genopståen.

I Askov arbejdede Poul la Cour videre med telegrafien, og i 1883 var han på en international messe i Wien, hvor hans opfindelse vakte stor opmærksomhed. I Wien fik han både en aftale med en

forretningsmand fra Paris og en fra Østrig-Ungarn. Hans bestræbelser udmøntede sig dog aldrig i de store indtægter for ham, formentlig fordi han var mere opfinder end forretningsmand.

I 1881 udgav la Cour første udgave af bogen Historisk Matematik, som sidste gang blev udsendt i 1966. I 1906 var den blevet oversat til tysk. Han udgav mange andre - både fagbøger og mere populærvidenskabelige bøger, bl.a. et stort værk om opfindelser gennem tiderne.

Efter nogen tid i Askov begyndte la Cour at eksperimentere med brint, som han mente var fremtidens energiform. For at kunne lave brint måtte han have elektricitet, hvilket ikke var tilgængeligt på det tidspunkt. Med en bevilling fra den danske stat byggede han i 1891-92 den første el-producerende vindmølle i Danmark.

I 1897 fik han en ny og større bevilling, således at han kunne bygge en forsøgsstation og en større el-producerende vindmølle. Staten var allerede dengang interesseret i, at der blev forsket i alternativer til den stigende import af kul. Det er disse bygninger, som fortsat eksisterer i Askov, og som i dag rummer Poul la Cour Museet.

Det blev dog ikke brinten, men udviklingen af den ideelle vindmølle, som skulle blive la Cours livsværk og det, han huskes for i dag.

Med sin vindtunnel begyndte han at lave en systematisk afprøvning af forskellige vingeprofiler, hvilket endte med, at han fik optegnet det såkaldte muslingediagram. Dette viser den optimale profil af en vinge i hele dens længde og ligner til forveksling udformningen af den moderne vinge, som bruges i dag.

Han påviste også suget på bagsiden af en vinge og dokumenterede, at møllerne skulle have så få vinger som muligt. Det er nemlig det overstrøgne areal og ikke arealet af vingerne, som havde betydning for møllens effekt.

Omkring år 1900 opstod der et stort behov for folk, der kunne udføre elektriske installationer, og han oprettede derfor en elektrikeruddannelse. En af hans elever var Johannes Juhl, som senere skulle føre Poul la Cours arbejde videre.

Han var samtidig initiativtager til en lang række projekter, som alle på en eller anden måde havde et socialt og samfundsmæssigt sigte. I 1903 tog la Cour initiativ til at stifte Dansk Vind Elektricitets Selskab (D.V.E.S.), hvis formål var at udbrede brugen af vindkraft.

Efter Poul la Cours pludselige død i 1908 overtog J. Th. Arnfred ledelsen af forsøgscenteret. Efterhånden ændrede stedet dog karakter, og hovedformålet blev udelukkende at fungere som byens elværk, som blev nedlagt i 1958.

I år 2000 blev stedet overtaget af Poul la Cour Fonden, som har til formål at bevare og udbrede kendskabet til Poul la Cours banebrydende arbejde.

I dag er stedet omdannet til museum og undervisningssted, og hvert år kommer der flere hundrede unge mennesker og får undervisning på det naturvidenskabelige område. På denne måde fortsætter stedet i Poul la Cours ånd.

Askov den 5.1.2018
Bjarke Thomassen

